

## FIȘA DISCIPLINEI

### Patrologie și literatură post-patristică I

Anul universitar 2026–2027

#### 1. Date despre program

|                                        |                                            |
|----------------------------------------|--------------------------------------------|
| 1.1. Instituția de învățământ superior | Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca |
| 1.2. Facultatea                        | Facultatea de Teologie Ortodoxă            |
| 1.3. Departamentul                     | Departamentul de Teologie Ortodoxă         |
| 1.4. Domeniul de studii                | Teologie (Ortodoxă)                        |
| 1.5. Ciclul de studii                  | Licență                                    |
| 1.6. Programul de studii / Calificarea | Teologie Ortodoxă Didactică                |
| 1.7. Forma de învățământ               | Învățământ cu frecvență                    |

#### 2. Date despre disciplină

|                                         |                                                                     |                |                        |                                 |          |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|----------------|------------------------|---------------------------------|----------|
| 2.1. Denumirea disciplinei              | Patrologie și literatură post-patristică I                          |                |                        | Codul disciplinei               | OLR8881  |
| 2.2. Titularul activităților de curs    | Pr. Conf. univ. Dr. Adrian-Aurel Podaru<br>adrian.podaru@ubbcluj.ro |                |                        |                                 |          |
| 2.3. Titularul activităților de seminar | Pr. Conf. univ. Dr. Adrian-Aurel Podaru<br>adrian.podaru@ubbcluj.ro |                |                        |                                 |          |
| 2.4. Anul de studiu                     | I                                                                   | 2.5. Semestrul | I                      | 2.6. Tipul de evaluare          | Colocviu |
| 2.7. Regimul disciplinei                | Opțional                                                            |                | 2.8. Tipul disciplinei | Disciplină de specializare (DS) |          |

#### 3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

|                                                                                                        |    |                     |    |                                  |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---------------------|----|----------------------------------|------------|
| 3.1. Număr de ore pe săptămână                                                                         | 2  | din care: 3.2. curs | 1  | 3.3. seminar/ laborator/ proiect | 1          |
| 3.4. Total ore din planul de învățământ                                                                | 28 | din care: 3.5. curs | 14 | 3.6 seminar/laborator            | 14         |
| <b>Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)</b> |    |                     |    |                                  | <b>ore</b> |
| Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)                                       |    |                     |    |                                  | 2          |
| Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren         |    |                     |    |                                  | 8          |
| Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri                        |    |                     |    |                                  | 6          |
| Tutoriat (consiliere profesională)                                                                     |    |                     |    |                                  | 2          |
| Examinări                                                                                              |    |                     |    |                                  | 2          |
| Alte activități                                                                                        |    |                     |    |                                  | 2          |
| <b>3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)</b>                       |    |                     | 22 |                                  |            |
| <b>3.8. Total ore pe semestru</b>                                                                      |    |                     | 50 |                                  |            |
| <b>3.9. Numărul de credite</b>                                                                         |    |                     | 2  |                                  |            |

**4. Precondiții** (acolo unde este cazul)

|                    |               |
|--------------------|---------------|
| 4.1. de curriculum | Nu este cazul |
| 4.2. de competențe | Nu este cazul |

**5. Condiții** (acolo unde este cazul)

|                                                  |                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5.1. de desfășurare a cursului                   | Prezența minim 50%, cu materialele didactice specifice indicate de profesor.<br>Telefoanele mobile se țin închise pe toată durata cursului. |
| 5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului | Citirea textelor indicate de profesor pentru orele de seminar.                                                                              |

**6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii** (se preiau din planul de învățământ)<sup>1</sup>

| Competențe profesionale |                                                        |
|-------------------------|--------------------------------------------------------|
| Codul competenței       | Competență                                             |
| CP9                     | Ilustrează cu exemple în timpul activității didactice. |
| CP15                    | Predă noțiuni de teologie                              |
| CP16                    | Răspunde la întrebări                                  |
| CP18                    | Promovează activități religioase                       |
| CT1                     | Colaborează cu profesioniști din domeniul educației    |

**6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii** (se preiau din planul de învățământ)<sup>2</sup>

| Rezultatele învățării vizate prin disciplină |                                                                                                          |                                                                                                        |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Codul competenței                            | Cunoștințe și înțelegere<br>(Knowledge and understanding)                                                | Abilități academice specifice<br>(Specific academic skills)                                            |
| CP9                                          | 27. Studentul înțelege valoarea exemplelor în clarificarea temelor teologice și morale                   | 27. Studentul ilustrează concepte prin exemple biblice, liturgice, istorice, patristice și misionare   |
| CP15                                         | 33. Studentul cunoaște noțiuni specializate de liturgică, misiologie, patrologie și istorie bisericească | 33. Studentul predă concepte teologice folosind explicații clare, exemple potrivite și limbaj didactic |
| CP16                                         | 34. Studentul înțelege importanța întrebărilor în dialogul didactic și catehetic                         | 34. Studentul răspunde argumentat la întrebări privind teologia, cultul, misiunea și tradiția          |
| CP18                                         | 36. Studentul înțelege finalitatea formativă a activităților religioase școlare și comunitare            | 36. Studentul organizează activități religioase integrate în practica pedagogică și viața comunității  |

<sup>1</sup> Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

<sup>2</sup> Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

|            |                                                                                                     |                                                                                                     |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CT1</b> | 37. Studentul înțelege rolul colaborării educaționale în gestionarea clasei și sprijinirea elevilor | 37. Studentul comunică eficient cu profesioniști din educație în activități didactice complementare |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

| <b>Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)</b>                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Definește categoriile fundamentale ale literaturii patristice și periodizarea acestora.                                                           |
| 2. Descrie contextul istoric, cultural și eclesial al scrierilor patristice din perioada post-apostolică.                                            |
| 3. Explică principalele contribuții doctrinare ale Părinților Apostolici, apologetilor și autorilor creștini studiați.                               |
| 4. Diferențiază accentele teologice și eclesiologice specifice autorilor și operelor analizate.                                                      |
| <b>Abilități academice specifice (Specific academic skills)</b>                                                                                      |
| 1. Analizează și interpretează fragmente reprezentative din textele patristice, inclusiv prin raportare la terminologia originală greacă sau latină. |
| 2. Compară perspectivele doctrinare ale autorilor studiați și le integrează în dezvoltarea diacronică a teologiei patristice.                        |
| 3. Ilustrează concepte teologice prin exemple patristice relevante și argumentează actualitatea lor pentru viața și misiunea Bisericii.              |

## 8. Conținuturi

| <b>8.1 Curs</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Metode de predare - învățare</b>         | <b>Observații<sup>3</sup></b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------|
| Sfinții Părinți, întrupare teologică a Tradiției și a etosului Bisericii: Sfinți Părinți, învățători, scriitori bisericești, scriitori creștini, doctori ai Bisericii. Prolegomene: definiție, obiect, periodizare, literatura și colecțiile patristice, genurile literare ale operelor patristice. | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 3 prelegeri                   |
| Părinții apostolici. Simbolul Apostolic. Învățătura celor doisprezece apostoli (Didahia). Clement Romanul: clarificări conceptuale, cauzele apariției literaturii post-apostolice, calea vieții și calea morții, compendium liturgic, prescripții disciplinare, ierarhia bisericească.              | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 3 prelegeri                   |
| Sfântul Ignatie al Antiohiei. Sfântul Policarp al Smirnei: viața, opera, hristologie, eclesiologie, sfaturi practice.                                                                                                                                                                               | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 2 prelegeri                   |
| Părinți apologeti: reprezentanți, caracteristici ale literaturii apologetice, teologia apologetilor în liniile ei directoare.                                                                                                                                                                       | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere                   |
| Sfântul Iustin Martirul și Filosoful: teoria lui logos spermatikos, importanța profetieiilor                                                                                                                                                                                                        | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere                   |

<sup>3</sup> De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

|                                                                                                                                                                  |                                             |             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------|
| Vechiului Testament, teologia Sf. Iustin, viziunea sa integratoare.                                                                                              |                                             |             |
| Sf. Irineu al Lyonului: lupta sa împotriva ereziilor, teologia Sf. Irineu.                                                                                       | prelegere, dezbatere sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| Tertullian și exclusivismul creștinismului: raportarea sa față de păgâni și iudei, Tertullian și filosofia, teologia lui Tertullian.                             | prelegere, dezbatere sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| Sf. Ciprian al Cartaginei: contextul pastorației sale, problemele pastorale și soluțiile oferite, teologia Sf. Ciprian, cu referire specială la eclesiologia sa. | prelegere, dezbatere sau discuție colectivă | 2 prelegeri |

## Bibliografie

### Bibliografia obligatorie:

Ioan G. Coman, Patrologie, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (EIBMBOR), București, 1956; Sfânta Mănăstire Dervent, 1999  
Idem, Patrologie, vol. I, II, III, EIBMBOR, București, 1984, 1985, 1988  
Stylianopapadopoulos, Patrologie, vol. I, traducere de lect. dr. Adrian Marinescu, Editura Bizantină, București, 2006  
Constantin Voicu, Patrologie, vol. I, Editura Basilica, București, 2009  
Remus Rus, Dicționar enciclopedic de literatură creștină din primul mileniu, Editura Lidia, București, 2003  
Claudio Moreschini, Enrico Norelli, Istoria literaturii creștine vechi grecești și latine, vol. I, II/1, II/2, Editura Polirom, Iași, 2001, 2004, 2004  
Hans von Campenhausen, Părinții greci ai Bisericii, Editura Humanitas, București, 2005  
Idem, Părinții latini ai Bisericii, vol. I și II, Editura Humanitas, București, 2005  
Ioan I. Ică jr, Canonul Ortodoxiei, vol. I, Canonul apostolic al primelor secole, Editura Deisis/Stavropoleos, 2008  
Scrierile Părinților Apostolici, traducere, note și indici de pr. dr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1995 sau în colecția Părinți și Scriitori Bisericești vol. 1, EIBMBOR, București, 1979  
Claudio Moreschini, Istoria filosofiei patristice, Polirom, Iași, 2009.

### Bibliografie opțională:

Apologeti de limba greacă, traducere, note și indici de pr. prof. T. Bodogae, pr. prof. Olimpiu Căciulă, pr. prof. D. Fecioru, PSB 2, EIBMBOR, București, 1980  
Apologeti de limbă latină, traducere de prof. Nicolae Chițescu, Eliodor Constantinescu, Paul Papadopol și prof. David Popescu, introducere, note și indici de prof. Nicolae Chițescu, PSB 3, EIBMBOR, București, 1981  
Tertullian, Tratatate dogmatice și apologetice, Editura Polirom, Iași, 2007.  
Jaroslav Pelikan, Tradiția creștină, o istorie a dezvoltării doctrinei, vol. I, vol. II, vol. III, vol. IV, vol. V, Editura Polirom, Iași, 2004, 2005, 2006, 2006, 2008  
Jonathan Hill, Istoria gândirii creștine, Editura Casa Cărții, Oradea, 2007  
Frances Young, Lewis Ayres, Andrew Louth, The Cambridge History of Early Christian Literature, Cambridge University Press, 2004  
Wilhelm Pratscher (ed.), The Apostolic Fathers. An Introduction, Baylor University Press, 2010  
Patrick J. Hamell, Handbook of Patrology, Alba House, New-York, 5th edition, 1991  
Johannes Quasten, Patrology, vol. I, II, III, IV, Christian Clasic Ave Maria Press, Notre Dame, IN, f.a.  
Joseph Tixeront, A Handbook of Patrology, translated by S.A. Raemers, Kessinger Publishing's Legacy Reprints, f.a.  
Otto Bardehewer, Patrology, translated by Thomas J. Shahan, Freiburg im Breisgau & St. Louis, Mo., 1908  
Nicolae Corneanu, Patristica Mirabila, pagini din literatura primelor veacuri creștine, ediția a II-a revăzută, Editura Polirom, Iași, 2001  
Fr. Tadros Y. Malaty, Lectures in Patrology. The Apostolic Fathers, Sporting-Alexandria, Egypt, 1993.

Manuscrisele de la Marea Moartă, traducere de Simona Dumitru, Editura Herald, București, 2009.

Clayton N. Jefford, Reading the Apostolic Fathers. An introduction, Hendrickson, 1996

Jean Daniélou, Les symboles chrétiens primitifs, Éditions du Seuil, 1961.

J.N.D. Kelly, Early Christian Creeds, Continuum, 1972.

Bradley Paul Nystrom, Holos Anthropos: An Historian's Reading of the Early Christian Fathers, PhD Dissertation, University of California, 1981.

Frederick Copleston, Istoria filosofiei. I. Grecia și Roma, Ed. All, București, 2008.

Christopher Stead, Philosophy in Christian Antiquity, Cambridge University Press, 1994.

Daniel Benga, Metodologia cercetării științifice în teologia istorică, Editura Sofia, 2005

Scrierile Părinților Apostolici, traducere, note și indici de pr. dr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1995 sau în colecția Părinți și Scriitori Bisericești vol. 1, EIBMBOR, București, 1979

George Edmunson, The Church in Rome in the First Century. An Examination of various controverted Questions relating to its History, Chronology, Literature and Traditions, Longmans, Green and Co., London, 1913.

Clément de Rome, Épitre aux Corinthiens, Introduction, Texte, Traduction, Notes et Index par Annie Jaubert, col. Sources Chrétiennes, Les Éditions du Cerf, 1971.

J. Patout Burns Jr., Cyprian the Bishop, Routledge, London, 2002.

Charles Thomas Brown, The Gospel and Ignatius of Antioch, Peter Lang, New York, 2000.

Ignace D' Antioche, Polycarpe de Smyrne, Lettres, Introduction, Texte, Traduction, Notes et Index par P. Th. Camelot,, col. Sources Chrétiennes, Les Éditions du Cerf, 1958.

Eric Osborn, Irenaeus of Lyons, Cambridge University Press, 2003.

John Behr, Ascetism and Anthropology in Irenaeus and Clement, Oxford Scholarship Online, 2000 (traducere rom.: Ascetism și antropologie la Sfântul Irineu de Lyon și Clement Alexandrinul, Ed. Doxologia, Iași, 2016)

Matthew C. Steenberg, Of God and Man. Theology as Anthropology from Irenaeus to Athanasius, T&T Clark, 2009.

Rick Rogers, Theophilus of Antioch. The Life and Thought of a Second-Century Bishop, Lexington Books, 2000.

Eric Osborn, Tertullian, First Theologian of the West, Cambridge University Press, 2000.

David Rankin, Tertullian and the Church, Cambridge University Press, 1995.

Geoffrey D. Dunn, Tertullian, Routledge, London and New York, 2004.

A. Hilhorst (ed.), The Apostolic Age in Patristic Thought, Brill, Leiden-Boston, 2004.

| 8.2 Seminar / laborator                                                                                                                                                                     | Metode de predare - învățare                                                    | Observații                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| Seminarul aprofundează temele cursului prin lectura textelor Părinților studiați și, acolo unde este posibil, prin abordarea în limba originală (greacă sau latină) a pasajelor importante. | Proiectarea textelor în limba originală, citirea, analizarea și comentarea lor. | Seminarul contribuie și la exersarea limbilor clasice (greacă și latină). |
|                                                                                                                                                                                             |                                                                                 |                                                                           |
|                                                                                                                                                                                             |                                                                                 |                                                                           |
|                                                                                                                                                                                             |                                                                                 |                                                                           |
| Idem cu bibliografia de la curs.                                                                                                                                                            |                                                                                 |                                                                           |

## 9. Evaluare

| Tip activitate | 9.1 Criterii de evaluare <sup>4</sup>                                             | 9.2 Metode de evaluare <sup>5</sup>                                              | 9.3 Pondere din nota finală |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| 9.4 Curs       | Capacitatea de a situa în timp și context autorii și operele studiate; explicarea | Colocviu oral, condiționat de prezența la curs în proporție de minimum 50% și de | 75%                         |

<sup>4</sup> Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

<sup>5</sup> Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

|                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                               |                                                                                      |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
|                                                                                                                                                                                                       | contribuțiilor doctrinare majore; interpretarea corectă a conceptelor patristice.                                                                                             | predarea portofoliului de seminar.                                                   |     |
|                                                                                                                                                                                                       | Capacitatea de a ilustra și argumenta actualitatea mesajului patristic prin exemple relevante.                                                                                | Evaluare finală în cadrul colocviului.                                               |     |
|                                                                                                                                                                                                       | Analiza și interpretarea textelor patristice; integrarea temelor discutate într-un discurs interpretativ propriu; respectarea standardelor lucrărilor cu caracter științific. | Portofoliu de seminar: fișe de lectură/analiză și sinteze ale problemelor dezbătute. | 25% |
|                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                               |                                                                                      |     |
| 9.6 Standard minim de promovare                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                               |                                                                                      |     |
| Identificarea corectă a principalilor autori și opere studiate; explicarea noțiunilor teologice fundamentale; interpretarea coerentă a unui text patristic reprezentativ și obținerea notei minime 5. |                                                                                                                                                                               |                                                                                      |     |

#### 10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)<sup>6</sup>

|  |                                              |  |  |  |  |  |  |                              |
|--|----------------------------------------------|--|--|--|--|--|--|------------------------------|
|  | Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă |  |  |  |  |  |  |                              |
|  |                                              |  |  |  |  |  |  |                              |
|  |                                              |  |  |  |  |  |  |                              |
|  |                                              |  |  |  |  |  |  | Nu se aplică nici o etichetă |
|  |                                              |  |  |  |  |  |  | X                            |

Data completării:

12.05.2026

Semnătura titularului de curs

*Pr. aP*

Semnătura titularului de seminar

*Pr. aP*

<sup>6</sup> Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu *Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic*, se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.

Data avizării în departament:

Semnătura directorului de departament